Załącznik do Uchwały Nr ……
Rady Miasta Bochnia z dnia …….06.2022r.

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2022 - 2027

Bochnia, 2022

Spis treści

WPROWADZENIE 3

1.Podstawy prawne opracowania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie 4

2.Problem przemocy w świetle literatury przedmiotu – podstawy teoretyczne 6

2.1.Przemoc – definicja 6

2.2.Rodzaje przemocy 8

2.3.Cykle Przemocy 11

2.4.Konsekwencje doświadczania przemocy 12

3.Diagnoza problemu przemocy w rodzinie 14

3.1.Przemoc domowa w Polsce 15

3.2.Przemoc w rodzinie na terenie miasta Bochnia w oparciu o dane instytucjonalne 17

3.3.Zjawisko przemocy w rodzinie w opinii przedstawicieli bocheńskich instytucji 24

4.Założenia programowe gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie 29

4.1.Adresaci programu. 29

4.2.Realizatorzy programu. 29

5.Cele programu, działania, wskaźniki, podmioty odpowiedzialne za realizację programu 29

6.Zasady finansowania 36

7.Monitoring, sprawozdawczość, ewaluacja 36

WPROWADZENIE

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka kształtującym jego osobowość, poglądy i system wartości, dającym poczucie bezpieczeństwa, przynależności, miłości i zapewniającym warunki do rozwoju biologicznego i psychicznego. Gdy następuje dezorganizacja rodziny nie jest ona w stanie w pełni prawidłowo realizować swoich podstawowych zadań. Przemoc może być zarówno przyczyną, jak i skutkiem dysfunkcji rodziny o niezwykle złożonym charakterze, wymagającym kompleksowego podejścia, zarówno w prewencji, profilaktyce, jak i w obszarze pracy na rzecz osób uwikłanych w przemoc.

Podstawą opracowania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022 - 2027 jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249.), która nakłada na samorządy obowiązek tworzenia lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i prowadzenia poradnictwa w przypadku jej zaistnienia. Program zakłada podejmowanie działań chroniących ofiary przemocy, skierowanych do sprawców przemocy oraz działań edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa i służb świadczących fachową pomoc i wsparcie. Opracowanie Programu poprzedzone zostało diagnozą zjawiska przemocy na terenie Miasta Bochnia. Planowane działania obejmują lata 2022-2027. W miarę potrzeb i zmieniającej się sytuacji społecznej mogą ulegać modyfikacjom i udoskonaleniom.

Do opracowania Programu zostali zaproszeni specjaliści i praktycy reprezentujący instytucje zajmujące się problematyką przemocy w rodzinie na terenie Miasta Bochnia, m.in. podmioty wchodzące w skład Zespołu Interdyscyplinarnego. Profesjonalna wiedza współpracujących specjalistów jest gwarancją, iż zaplanowane do realizacji przedsięwzięcia zwiększą skuteczność podejmowanych działań, co przełoży się na ograniczenie rozmiaru i następstw zjawiska przemocy w mieście.

1. Podstawy prawne opracowania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie

Podstawę prawną działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz pomocą osobom doznającym przemocy stanowią m. in. ustawy:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.). Jest to najważniejszy dokument w ustawodawstwie polskim, który określa podstawowe prawa obywatelskie. Konstytucja wskazuje, że instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej. W rozdziale drugim Konstytucji znajduje się zapis, który zapewnia każdemu nietykalność osobistą i cielesną oraz stawia na ich straży władze publiczne. W myśl Konstytucji kobieta i mężczyzna mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym, a każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej szczególnej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.

2. **Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie** (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249.). Dokument w art. 6 ust 2 zobowiązuje gminy do opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, prowadzenia poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie, zapewnienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia, tworzenia zespołów interdyscyplinarnych.

3. **Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji** (Dz. U. z 2021 r. poz. 1882.) określa kompetencje policji w zakresie zapewnienia ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego. Do zadań policji należy: ochrona życia, zdrowia i

mienia ludzi, inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń, wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców.

4. **Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej** (Dz. U. z 2021r. poz.2268 z późn.zm.). Ustawa określa kompetencje jednostek i pracowników pomocy społecznej, których zadaniem jest m. in. udzielanie pomocy osobom i rodzinom uwikłanym w przemoc. W myśl ustawy przemoc w rodzinie jest jednym z powodów uzyskania pomocy i wsparcia od jednostek pomocy społecznej.

5. **Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej** (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.). Celem ustawy jest skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Ustawodawca podkreśla, że skuteczna pomoc dla rodzin może być osiągnięta wyłącznie poprzez ścisłą współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących na rzecz tych rodzin.

6. **Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi** (Dz. U. z 2021 r. poz.1119 z późn. zm.). Zgodnie z ustawą samorząd gminy ma obowiązek udzielić pomocy psychologicznej i prawnej rodzinom, w których występują problemy alkoholowe. Gmina ma również obowiązek podejmowania działań zmierzających do ochrony przed przemocą w tych rodzinach.

7. **Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r Kodeks karny** (Dz. U. z 2021 r. poz. 53 z póź zm.). Zgodnie z art. 207§ 1 kodeksu - kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. Zgodnie z art. 207 § 1a kodeksu- kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą nieporadną ze względu na jej wiek, stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8. Zgodnie z art. 207 § 2 kodeksu - jeżeli czyn określony w § 1 lub § 1a połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10. Zgodnie z art. 207 § 3 kodeksu, jeżeli następstwem czynu określonego w § 1-2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie jest spójny z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2022.

2. Problem przemocy w świetle literatury przedmiotu – podstawy teoretyczne

2.1. Przemoc – definicja

Przemoc jest rozpowszechnionym i złożonym zjawiskiem a jej definiowanie jest trudne. Poglądy na temat tego, co jest dopuszczalnym zachowaniem oraz tego, co powoduje krzywdę są uwarunkowane kulturowo i ulegają przemianom wraz z ewolucją wartości i norm społecznych. Definiowanie przemocy odbywa się na wiele sposobów - w zależności od tego, kto dokonuje jej opisu, klasyfikacji i do jakich celów.

Przez przemoc rozumiemy zachowanie, które wiąże się przede wszystkim z użyciem przewagi psychicznej lub fizycznej. Zjawisko to występuje zarówno w instytucjach, grupach, sytuacjach społecznych oraz może przybierać różnorodne formy. Szczególnym rodzajem przemocy jest przemoc w rodzinie, nazywana także przemocą domową.

Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody[1]. Definicję przemocy w rodzinie w skali światowej reguluje Światowa Organizacja Zdrowia uznając, że przemoc to zamierzone użycie siły lub władzy przeciwko sobie, osobie drugiej, ale także przeciwko grupie lub społeczności, której bezpośrednim skutkiem są obrażenia, śmierć, ból psychiczny, zaburzenia w rozwoju i deprywacja[2]. Typologia używana w światowym raporcie dzieli przemoc na trzy szerokie kategorie, w zależności od tego, kto jest jej adresatem i sprawcą: przemoc skierowana do siebie samego (autoagresja), przemoc interpersonalna oraz przemoc grupowa.

Z kolei Organizacja Narodów Zjednoczonych termin przemocy w rodzinie określa szeroko, jako działania i zaniechania występujące w różnych związkach międzyludzkich[3].

---

[1] Sylwia Spurek, Izolacja sprawcy od ofiary. Instrumenty przeciwdziałania przemocy w rodzinie, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2013, s. 25.
[2] Raport światowy na temat przemocy i zdrowia. Streszczenie, WHO, Genewa 2002, s.13.
[3] S. Spurek, Izolacja sprawcy od ofiary…, op. cit., s.24.

Podstawowym przepisem prawnym w Polsce dotyczącym określenia przemocy w rodzinie jest artykuł 207 Kodeksu Karnego mówiący o znęcaniu się fizycznym lub moralnym nad członkami swojej rodziny lub nad inną osoba pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku, zależności od sprawcy albo nad małoletnimi lub osobą bezradną. Aby przemoc mogła być uznana za przestępstwo znęcania się, musi mieć ona charakter ciągły, natomiast ściganie następuje z urzędu[4].

Wedle ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005r.[5] przez przemoc w rodzinie należy rozumieć „jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób (…), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą". Na podbudowie Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie Rada Ministrów z dniem 13 września 2011r. wydała rozporządzenie[6] określające szczegółowe działania instytucji pomocowych na rzecz przeciwdziałania przemocy „scalając" tym samym zadania Policji, pomocy społecznej, oświaty, gminnych komisji zajmujących się rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz służby zdrowia.

Odnosząc się do problematyki przemocy nie sposób pominąć definicji zawartych w opracowaniach naukowych oraz na stronach instytucji pomocowych, takich jak Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia", która realizuje zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na zlecenie wielu instytucji państwowych, samorządowych i zagranicznych oraz prowadzi szkolenia z tego obszaru. Cytując ww. źródło powiemy, że przemoc w rodzinie „to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody[7]. Ponadto przemoc charakteryzuje się tym, że jest intencjonalna, narusza dobra osobiste oraz prawa człowieka, występuje w niej nierówność sił, a przede wszystkim powoduje cierpienie[8].

---

[4]Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks Karny (Dz.U. 1997nr. 88, poz.553 ze zmianami).

[5] Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,(Dz.U. 2005 nr.180,poz.1493)

[6] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty" oraz wzory formularzy „Niebieska Karta" (Dz. U nr 209, poz.1245)

[7] Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar przemocy w rodzinie „Niebieska Linia", dostęp pod linkiem: http://www.niebieskalinia.pl/edukacja/podstawowe-informacje-o-przemocy/definicje z dnia 04.01.2019r.

[8] Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar…, op. cit.

Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podaje, że „przemoc domowa to działanie lub zaniechanie dokonywane w ramach rodziny przez jednego z jej członków przeciwko pozostałym z wykorzystaniem istniejącej lub stworzonej przez okoliczności przewagi sił lub władzy; godzące w ich prawa lub dobra osobiste, a w szczególności w ich życie lub zdrowie fizyczne czy psychiczne; powodujące u nich szkody lub cierpienie”[9].

2.2. Rodzaje przemocy

Nie sposób mówić o zjawisku przemocy w rodzinie nie przytaczając jej rodzajów i nie wskazując na właściwą jej dynamikę nazywaną cyklem przemocy. Klasyfikacja form przemocy jest dość trudna ze względu na stosowane przez różnych badaczy kryteria podziału. W literaturze spotkać można różnorakie klasyfikacje przemocy. Najczęściej wyróżnia się przemoc: fizyczną, psychiczną, seksualną, ekonomiczną oraz polegającą na zaniedbaniu. Każda z tych form przemocy charakteryzuję się innymi zachowaniami:

- **Fizyczna –** powoduje naruszenie nietykalności fizycznej, celowe uszkodzenie ciała, zadawanie bólu bądź groźbę uszkodzenia ciała. Jej skutki mogą być przeróżne, np. złamania, siniaki, poparzenia, rany cięte itp. Powodowana jest poprzez np. kopanie, parzenie, duszenie, popychanie, policzkowanie, użycie broni itd.[10]. Obszarem, gdzie przemoc fizyczna jest bardzo często stosowana jest dom i rodzina. Przybiera różne formy, od lekkich klapsów po ciężkie pobicia z widocznymi ich skutkami, jak np. siniaki, rany, ślady po oparzeniu, opuchlizny itp. Przemoc taka wyraża się w postaci otwartej agresji skierowanej na dziecko, partnera, rodzica bądź inną osobę.
- **Psychiczna -** nazywana też emocjonalną. Wiąże się z naruszeniem godności osobistej. Przemoc psychiczna oznacza powtarzające się poniżanie i ośmieszanie, manipulowanie dla własnych celów, wciąganie w konflikty, brak właściwego wsparcia, np. wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę okazania zainteresowania, uczuć czy szacunku; stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna, czy kontrolowanie i zakazywanie

[9] Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych http://www.parpa.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=692&Itemid=258 z dnia 04.01.2019 r.
[10] M. Łuba, Przemoc – definicja, rodzaje, gdzie szukać pomocy, Kampania Biała Wstążka. Wyłącz przemoc włącz myślenie, Wrocławska Kampania Przeciwko Przemocy, Wrocław 2016, s. 2.

bądź ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, stosowanie gróźb, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie)[11]. Owo krzywdzenie psychiczne jest najbardziej nieuchwytną formą maltretowania człowieka. Trudno bowiem dostrzec pozornie niewidoczną przemoc posługującą się zazwyczaj słowem. Zauważalne są dopiero późniejsze skutki długotrwałej dewastacji psychicznej. Przemoc psychiczna to sytuacja, w której sprawca sprawuje psychologiczną kontrolę nad ofiarą. Sprawca przemocy psychicznej stara się przy tym doprowadzić do izolacji społecznej swojej ofiary. Ogranicza jej kontakty z sąsiadami, znajomymi, członkami rodziny. Często obraża znajomych, robi publiczne awantury, a ofiara, zawstydzona jego zachowaniem, unika towarzystwa chcąc w ten sposób uniknąć wstydu. Sprawca przemocy psychicznej domaga się posłuszeństwa właściwie w każdej dziedzinie życia[12].

- **Seksualna -** naruszenie intymności. Przemoc seksualna w ujęciu ogólnym to kontakt seksualny podejmowany bez zgody ofiary. Przemoc seksualna wobec dzieci, to wciąganie zależnych, niedojrzałych emocjonalnie i niezdolnych do wyrażania pełnej zgody dzieci albo osób w wieku dorastania w seksualną aktywność naruszającą społeczne tabu i zasady życia rodzinnego[13]. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym szantażu, np.: wymuszanie pożycia, obmacywanie, gwałt, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, nieliczenie się z życzeniami partnerki/partnera, komentowanie szczegółów anatomicznych, ocenianie sprawności seksualnej, wyglądu, itp. W przemocy seksualnej, jak podkreśla J. Roszak, najmniej chodzi o sam seks - najistotniejsze jest odzwierciedlenie i ugruntowanie relacji władzy, zaakcentowanie, kto jest silny, a kto musi ulec.[14]
- **Ekonomiczna -** naruszenie własności. Przemoc ekonomiczna wiąże się z celowym niszczeniem czyjejś własności, pozbawianiem środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby. Podporządkowanie materialne partnerki/partnera bądź innych osób w rodzinie sprawia, iż czują się one

[11] M. Łuba, Przemoc – definicja..., op. cit.; Kampania Biała Wstążka..., op. cit., s. 2.
[12] J. Jabłoński, J. Kusek, W. Hanuszewicz, Przemoc i jej różnorodne formy, http://trijar.republika.pl/przem_form.html.
[13] Zob.: A. Nowak, M. Pietrucha-Hassan, Temat tabu – przemoc seksualna, „Niebieska Linia" 2013, nr 3/86, s. 13.
[14] J. Roszak, Kulturowe uzasadnienie przemocy seksualnej, „Niebieska Linia" 2009, nr 6/65, s. 3–5

uzależnione od dochodów bądź majątku sprawcy albo stają się jedynie odpowiedzialne za utrzymanie rodziny. Pieniądze czy wartości materialne są używane zatem jako instrument, narzędzie do budowania jawnej lub ukrytej dominującej pozycji w rodzinie i stają się swojego rodzaju kartą przetargową. Manipulacje sprawcy doprowadzają do stanu, w którym osoba doświadczająca przemocy ekonomicznej czuje się całkowicie zależna finansowo od sprawcy bądź też czuje, że od niej zależy życie partnera[15].

- **Zaniedbanie -** naruszenie obowiązku opieki ze strony osób bliskich. Jest formą przemocy ekonomicznej i oznacza, np.: nie dawanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nie udzielenie pomocy, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, itp. Zaniedbywaniem jest niezaspakajanie podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych dzieci. Może ono zacząć się już w okresie życia płodowego, kiedy matka prowadzi niehigieniczny tryb życia. Zaniedbywanie ma także miejsce wówczas, gdy dziecko ma zaspokojone potrzeby o charakterze biologicznym, ale nie ma zagwarantowanej prawidłowej stymulacji poznawczej.

Innym rozróżnieniem przemocy jest jej podział na „gorącą" i „chłodną", którego, ze względu na stan emocjonalny sprawcy, dokonał Jerzy Mellibruda. Zdaniem autora „przemoc gorąca" jest spontaniczna, naładowana gniewem i złością, przejawia się zazwyczaj w impulsywnym oraz gwałtownym działaniu. Jej źródłem jest furia, czyli nagły wybuch skumulowanych i niemożliwych do powstrzymania negatywnych uczuć, często połączony z utratą kontroli nad swoim zachowaniem. Silne emocje leżą także u źródła przemocy „chłodnej", są one jednak tłumione i kontrolowane. Sprawca podejmuje działania wobec swojej ofiary z pełną premedytacją i stosuje określony scenariusz. Przemoc ta najczęściej jest związana z autorytarnymi stylami kierowania ludźmi, a jej stosowanie bardzo często uważa się za usprawiedliwione przez obyczaj i normy środowiska, które ją akceptują[16].

[15]D. Dyjakon, Przemoc ekonomiczna – ukryta nić zniewolenia, „Niebieska Linia" 2015, nr 6/101, s. 1.
[16] J. Mellibruda, Przeciwdziałanie przemocy domowej, Instytut Psychologii Zdrowia PTP, Warszawa 2009, s. 10.

2.3. Cykle Przemocy

Cykle przemocy świadczą o tym, że przemoc rzadko jest czynem jednorazowym. Często ma długą, nawet kilkunastoletnią historię. Przemoc domowa zwykle powtarza się według zauważalnej prawidłowości. Wyodrębnia się trzy następujące po sobie fazy cyklu przemocy:

Faza narastania napięcia. W tej fazie partner jest napięty i stale poirytowany. Prowokuje kłótnie, nadużywa alkoholu, narkotyków, staje się niebezpieczny, przerażający. Każdy drobiazg wywołuje jego złość lub jest pretekstem do wszczęcia awantury. Może poniżać partnerkę, poprawiając swoje samopoczucie. Prowokuje kłótnie i staje się coraz bardziej niebezpieczny. Sprawia wrażenie, że nie panuje nad swoim gniewem. Druga strona stara się jakoś opanować sytuację - uspokaja go, spełnia wszystkie zachcianki, wywiązuje się ze wszystkich obowiązków. Przeprasza, ulega mu, nadskakuje lub go unika, chce poprawić mu humor, uczynić go szczęśliwym, powstrzymać przed wyrządzeniem krzywdy. Często przeprasza sprawcę. Niektóre osoby w tej fazie mają różne dolegliwości fizyczne, jak bóle żołądka, bóle głowy, bezsenność, utratę apetytu. Inne wpadają w apatię, tracą energię do życia, lub stają się niespokojne i pobudzone nerwowo. Narastają w nich napięcie i lęk, co przejawia się dolegliwościami somatycznymi takimi, jak: bóle głowy, żołądka, brak energii do życia, pobudliwość nerwowa, czy niepokój.

Faza gwałtownej przemocy. W tej fazie sprawca staje się bardziej gwałtowny. Wpada w szał i wyładowuje się. Eksplozję wywołuje zazwyczaj jakiś drobiazg, np. opóźnienie posiłku. Skutki użytej przemocy mogą być różne - podbite oko, połamane kości, obrażenia wewnętrzne, poronienie, śmierć. Osoba doświadczająca przemocy stara się zrobić wszystko, żeby uspokoić agresora i ochronić siebie. Zazwyczaj, niezależnie od tego, jak bardzo się stara, wściekłość partnera/ki narasta coraz bardziej. Osoba atakowana czuje się bezradna, bo ani przekonywanie sprawcy, ani bycie miłą, ani unikanie, ani bierne poddawanie się nie pomaga i nie łagodzi jego gniewu. Po zakończeniu wybuchu przemocy, osoba doświadczająca przemocy jest w stanie szoku. Nie może uwierzyć, że to się naprawdę stało. Odczuwa wstyd i przerażenie. Jest oszołomiona. Staje się apatyczna, traci ochotę do życia, odczuwa złość i bezradność.

Faza miodowego miesiąca. Gdy sprawca wyładował już swoją złość i wie, że posunął się za daleko nagle staje się inną osobą. Szczerze żałuje za to, co zrobił, okazuje skruchę i

obiecuje, że to się nigdy nie powtórzy. Stara się znaleźć jakieś wytłumaczenie tego, co zrobił i przekonuje ofiarę, że to był jednorazowy, wyjątkowy incydent, który już się nigdy nie zdarzy. Sprawca okazuje ciepło i miłość. Staje się znowu podobny do tego, jaki był na początku znajomości. Przynosi kwiaty, prezenty, zachowuje się jakby przemoc nigdy nie miała miejsca. Rozmawia z ofiarą, dzieli się swoimi przeżyciami, obiecuje, że nigdy już jej nie skrzywdzi. Dba o ofiarę, spędza z nią czas i utrzymuje satysfakcjonujące kontakty seksualne. Sprawca i ofiara zachowują się, jak świeżo zakochana para. Ofiara zaczyna wierzyć w to, że partner się zmienił i że przemoc była jedynie incydentem. Czuje się kochana, myśli, że jest dla niego ważna i znowu go kocha. Spełniają się jej marzenia o cudownej miłości, odczuwa bliskość i zespolenie z partnerem. Życie we dwoje wydaje się piękne i pełne nadziei. Ale faza miodowego miesiąca przemijają i znowu rozpoczyna się faza narastania napięcia. Zatrzymuje ona ofiarę w cyklu przemocy, bo łatwo pod jej wpływem zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch faz. Prawdziwe zagrożenie, jakie niesie ze sobą faza miodowego miesiąca jest związane z tym, że przemoc w następnym cyklu jest zazwyczaj gwałtowniejsza[17].

Cykle takie mogą trwać przez wiele lat, przy czym zwykle skracają się fazy "miodowego miesiąca", wydłużają i bardziej dramatycznie przebiegają fazy narastania napięcia i gwałtownej przemocy. To co kiedyś w fazie "miodowego miesiąca" było przyjemnością przekształca się w unikanie przykrości, bólu i cierpienia. Po pewnym czasie faza miodowego miesiąca zanika całkowicie i pozostają tylko dwie fazy.

2.4. Konsekwencje doświadczania przemocy

Przemoc w bliskich związkach jest doświadczeniem szczególnie traumatycznym, powoduje rozległe i trwałe następstwa w życiu psychicznym ofiary. Osoby te pod wpływem „prania mózgu" zaczynają wierzyć w to, że są głupie, bezużyteczne, bezwartościowe. Wstydzą się tego, że tak bardzo są beznadziejne i pełne wad. Mają sobie za złe taki stan rzeczy, dając w ten sposób przyzwolenie sprawcy na jego postępowanie.

Przemoc w rodzinie jest bardzo traumatycznym doświadczeniem, a jej skutkiem są ogromne szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym. Często zdarza się tak, że poważniejsze problemy ujawniają się dopiero w życiu dorosłym i są one konsekwencją przemocy

[17]Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar przemocy..., op. cit.

doświadczanej w dzieciństwie. Joanna Wawrzyniak zauważa, że efektem długotrwałego znęcania się fizycznego i psychicznego jest rosnące poczucie własnej niemocy, przekonanie, że do niczego się nie nadaję, jestem słaba, zła, bezużyteczna, nie zasługuję na szacunek. Taki rodzaj postawy, zdaniem autorki, poważnie utrudnia wywiązywanie się z obowiązków służbowych, podejmowanie nowych wyzwań, samorozwój[18]. Jadwiga Mazur zaznacza, że spektrum zdarzeń urazowych i pourazowych rozciąga się od skutków pojedynczego wstrząsającego wydarzenia do bardziej skomplikowanych konsekwencji, długotrwałego, powtarzającego się (często wielokrotnie) nadużycia i stresu[19]. Do najważniejszych psychicznych konsekwencji przemocy w rodzinie zalicza się: uraz psychiczny, w skrócie określany jako PTSD, syndrom wyuczonej bezradności, syndrom bitej żony, syndrom sztokholmski, zjawisko „prania mózgu".

Uraz psychiczny u ofiar przemocy domowej pojawia się w sytuacji przeżywania skrajnej bezradności, przerażenia, gdy zagrożone jest ich zdrowie i życie. Reakcje urazowe wystąpią u osoby krzywdzonej w sytuacji, gdy działania ratunkowe, ucieczkowe są już niemożliwe, a system samoobrony pod wpływem stresu jest całkowicie zdezorganizowany.

Zespół stresu pourazowego określany jako **PTSD** (Posttraumatic Stress Disorder) to zaburzenia psychiczne, na które cierpią ofiary zamachów terrorystycznych, przestępstw czy katastrof, ale, jak zauważyli specjaliści, zespół ten występuje również u ofiar przemocy domowej. Zaburzenie to powstaje w sytuacji, gdy w sposób nagły zagrożone jest zdrowie lub życie człowieka. Zdaniem J. Mazur w ramach jednostki stresu pourazowego wyodrębnia się tzw. syndrom kobiety bitej. Syndrom ten rozpoznawany jest wówczas, gdy „w relacji kobiety i mężczyzny pojawiają się cykle przemocy, a u ofiary można zaobserwować takie objawy jak: niska samoocena, poczucie winy, lęk, depresja, utrata nadziei na znalezienie wyjścia z sytuacji[20].

Rezultatem agresywnych zachowań sprawcy przemocy jest rozwijający się u ofiar tzw. **syndrom wyuczonej bezradności**. Przejawia się on w biernym znoszeniu przez ofiarę zachowań krzywdzących, mimo pełnej świadomości, że zachowania te są bezprawne, że naruszają prawa osobiste i obowiązujące normy społeczne.

---

[18] J. Wawrzyniak, Dom i rodzina jako środowisko przemocy, Przegląd wyników badań w wybranych krajach Europy, w: Różne spojrzenia na przemoc, red. R. Szczepanik, J. Wawrzyniak, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi, Łódź 2008, s. 34.
[19] J. Mazur, Przemoc w rodzinie. Teoria i rzeczywistość, Wydawnictwo Akademickie „Żak", Warszawa 2002, s. 67.
[20]Ibidem, s. 72.

Kolejnym procesem wikłającym ofiarę przemocy, odbierającym jej gotowość do działania jest zjawisko **„prania mózgu”**, które polega na systematycznym, świadomym i celowym oddziaływaniu na człowieka w celu zmiany jego przekonań, postaw, uczuć, potrzeb. Sprawca poprzez systematyczne działania, jak też poprzez wypowiedzi zawierające krytykę, zakazy, nakazy dąży do podporządkowania sobie ofiary. Do najbardziej znanych metod stosowanych przez sprawcę przemocy w ramach zjawiska „prania mózgu” zaliczamy: izolację, poniżanie i degradację, monopolizację uwagi, doprowadzenie do wyczerpania, wywoływanie lęku i depresji, naprzemienność kary i nagrody.

Syndrom sztokholmski zaobserwowano u ofiar zamachu terrorystycznego w Sztokholmie. Charakteryzuje on specyficzną relację zależności ofiary od prześladowcy, wytwarzającą się w warunkach izolacji. Podobnie dzieje się w sytuacji przemocy w rodzinie. Sprawca, izolując ofiarę od znajomych i rodziny, staje się dla niej głównym, a z czasem jedynym źródłem informacji. Swoimi działaniami doprowadza do sytuacji podległości ofiary i to on zaspakaja jej podstawowe potrzeby. Osoby doświadczające przemocy, pomimo skrajnie złego, krzywdzącego traktowania, bicia, wyzywania itp., przyjmują przeprosiny sprawcy, wierzą jego zapewnieniom, są wdzięczne za otrzymane kwiaty czy prezenty i też usprawiedliwiają sprawców na policji czy w gronie rodziny. Czasem nawet gloryfikują swego prześladowcę, co może nie być do końca zrozumiałe dla osób próbujących udzielać pomocy.

Przemoc jest ogromnym zagrożeniem dla życia, niesie ze sobą cierpienie fizyczne, ale przede wszystkim powoduje ogromne i trwałe szkody psychiczne. Przemoc domowa jest poważnym problem społecznym. Destrukcyjna siła przemocy domowej niszczy cały system rodzinny, burzy go od środka i odbiera poczucie bezpieczeństwa oraz możliwość prawidłowego rozwoju najmłodszym członkom tych rodzin. Ci ostatni, nawet jeśli, nie są bezpośrednio ofiarami przemocy, pośrednio są jej świadkami, a to w dużym stopniu oddziałuje na nich. Wpływ na psychikę jest tak ogromny, że niestety niesie ze sobą ryzyko dziedziczenia tych zachowań przez dzieci i powielania ich w swoim dorosłym życiu. Niezatrzymanie przemocy wzmacnia jej siłę, a to z kolei skutkuje negatywnymi konsekwencjami dla uwikłanych w nią rodzin, a także dla całego społeczeństwa.

3. Diagnoza problemu przemocy w rodzinie

Na podstawie uznanej wiedzy o zjawisku należy przyjąć, że problemem przemocy występuje w wielu bocheńskich rodzinach. Skala zjawiska nie jest jednak łatwa do

precyzyjnego określenia. Dane (np.) Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bochni potwierdzają występowanie problemu, jednak są to informacje dotyczące jedynie przemocy ujawnionej i odnoszą się do sytuacji, w których eskalacja zjawiska w rodzinie jest tak duża, że jej członkowie zgłaszają problem lub reagują osoby z najbliższego otoczenia. Zgłoszenie zjawiska przemocy domowej angażuje zazwyczaj wiele lokalnych instytucji – policję, ośrodek pomocy społecznej, sąd, ośrodek interwencji kryzysowej, szkoły.

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie problematyka przemocy w rodzinie oraz świadczenie pomocy osobom znajdującym się w trudnych sytuacjach kryzysowych są jednym z głównych obszarów zainteresowania instytucji pomocy społecznej. Rokrocznie notuje się w rejestrach Ośrodka nowe rodziny, w których zachodzi konieczność podjęcia działań z zakresu interwencji kryzysowej. Celem tych działań jest przywrócenie równowagi psychicznej osobom doświadczającym przemocy, a także wsparcie w nabywaniu umiejętności samodzielnego radzenia sobie z trudnościami.

Ważnym dokumentem programowym, regulującym działania na rzecz osób i rodzin dotkniętych przemocą jest Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, który jest najbardziej szczegółowym programem zawierającym, między innymi, określenie zasobów instytucjonalnych możliwych do wykorzystania przy realizacji zadań i ustawowych wymogów. Głównym celem gminnego programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zwiększenie skuteczności pomocy świadczonej osobom uwikłanym w przemoc i ochrona ofiar przemocy.

3.1. Przemoc domowa w Polsce

Trudność w zdiagnozowaniu faktycznego rozmiaru problemu, zarówno na poziomie ogólnopolskim jak i lokalnym, wynika z faktu, że akty przemocy, do których dochodzi w rodzinie często nie są ujawniane. Trudno jednoznacznie określić liczbę ofiar przemocy, które w wielu przypadkach, z różnych powodów nie składają zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa (m.in. z obawy przed sprawcą, brakiem wiary w możliwość skutecznego działania wymiaru sprawiedliwości, chęcią zapomnienia o doznanej krzywdzie, z powodu ochrony sprawców lub osób z nimi związanych przed cierpieniem, ze względu na wstyd, lęk przed wykluczeniem społecznym i innymi czynników).

Poniżej przedstawiono liczbę osób doświadczających przemocy domowej oraz osób podejrzanych o stosowanie przemocy objętych procedurą „Niebieskiej Karty" w całym kraju. Ze zgromadzonych przez Policję danych wynika, że w 2020 r. nastąpił spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie. Odnotowano 164 065 sytuacji, dotyczących poszczególnych rodzajów przemocy, co w odniesieniu do 2019 r. dało spadek o 2 037 przypadków, natomiast w stosunku do 2018 r. wzrost o 4 768 sytuacji. W 2020 r. odnotowano 57 760 przypadków przemocy fizycznej, 81 344 psychicznej, 1 163 seksualnej, 1 813 ekonomicznej oraz 21 985 przypadki innego rodzaju przemocy. Ze zgromadzonych przez Policję danych wynika, że w Polsce w 2020 r., przemocy w rodzinie doświadczyło 65 195 kobiet, 10 676 mężczyzn i 12 161 osób małoletnich. Daje to sumę 88 032 osób. *(Źródło Komenda Główna Policji)*

Badania przeprowadzone przez Kantor Polska dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, opublikowane w 2019 r. pokazują, że przemocy w rodzinie najczęściej doświadczają kobiety i dzieci. Na przemoc najbardziej narażone są osoby, które doświadczyły jej w dzieciństwie. Najpowszechniejszą formą przemocy jest przemoc psychiczna. W 2019 r. przemocy psychicznej doświadczyło 29% badanych. Na przełomie całego życia 40% respondentów przyznało, że doświadczyło tej formy przemocy więcej niż raz w życiu. Wyniki badań bardzo wyraźnie wskazują na korelacje pomiędzy nadużywaniem alkoholu, a przemocą w rodzinie. To, że osoba dopuszczająca się przemocy była pod wpływem alkoholu, przyznaje 30% osób, które dotknęła przemoc ekonomiczna, a 44% osób, które dotknęła przemoc fizyczna. Osoby doświadczające przemocy w rodzinie często nie zwracają się o pomoc. W przypadku, gdy zdecydują się na szukanie wsparcia, najczęściej robią to te, które doświadczyły przemocy fizycznej, psychicznej czy ekonomicznej (od 31% do 24%) a najrzadziej seksualnej – 11%. Eksperci zwracają uwagę na wiele barier, które powodują, że osoby doświadczające przemocy w rodzinie, nie szukają pomocy. Są to między innymi: niskie poczucie własnej wartości, uzależnienie psychiczne i ekonomiczne od osoby, która przemocy się dopuszcza, stereotypowe przekonania na temat tego, jakie zachowania w rodzinie są dopuszczalne. Badania pokazały również, że 30% respondentów potwierdza bycie sprawcą przemocy w rodzinie – jednokrotnym 9%, kilkukrotnym 17% i wielokrotnym 3%. Oznacza to, że ponad 9 mln Polaków przyznaje się do stosowania przemocy w rodzinie, a około 6 mln było w takiej sytuacji kilka razy lub wielokrotnie. Do stosowania przemocy psychicznej przyznało się najwięcej osób (24%), w dalszej kolejności fizycznej (11%), a w najmniejszym zakresie do ekonomicznej (5%) i seksualnej (2%).

W 2020 r. nastąpił spadek liczby wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A" w odniesieniu zarówno do 2019 r., jak i 2018 r. W roku 2020 funkcjonariusze Policji wypełnili 72 601 formularzy „Niebieska Karta – A", co w stosunku do 2019 roku stanowi spadek o 2,30% (ówcześnie wypełniono 74 313 formularzy) natomiast w stosunku do 2018 r. spadek ten wynosi 2,25% (wypełniono 73 153 formularze). Tendencję przedstawiono na wykresie nr 1.

Wykres nr 1.

Liczba formularzy „Niebieska Karta – A" wypełnionych przez Policję w latach 2018 – 2020.

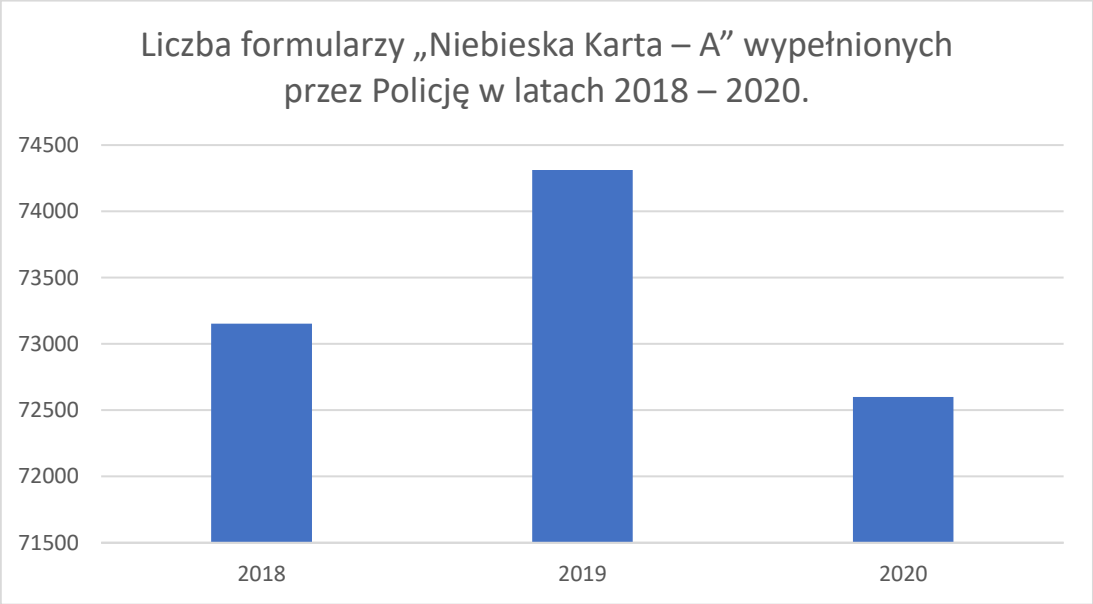

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Głównej Policji

3.2. Przemoc w rodzinie na terenie miasta Bochnia w oparciu o dane instytucjonalne

Bochnia to miasto znajdujące w południowej Polsce, w województwie małopolskim i należy do najstarszych miast Małopolski. Zajmuję powierzchnię 29,9 km² a zgodnie z danymi GUS liczba mieszkańców miasta Bochnia w 2020 roku wynosiła 29554 osoby, z czego 15342 stanowiły kobiety a 14212 mężczyźni.

Dane dotyczące przemocy w Mieście Bochnia mają wartości orientacyjne i nie odzwierciedlają prawdziwej liczby rodzin i osób dotkniętych przemocą w mieście.

Podejmując próbę oszacowania skali zjawiska przemocy domowej w mieście Bochnia powołujemy się na dane służb i instytucji realizujących zadania ustawowe w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie zgromadzone na potrzebę opracowania tego programu za lata 2018 - 2021.

Wykres nr 2.

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2018-2021 oraz liczbę rodzin objętych procedurą Niebieskie Karty

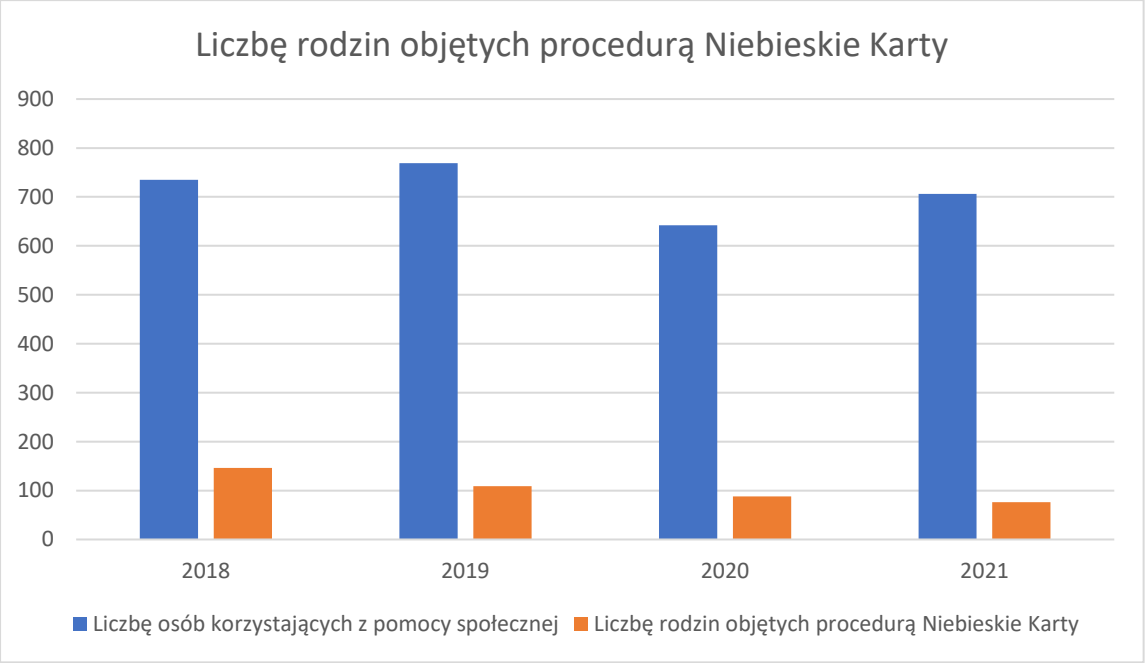

Źródło: Opracowanie własne

Według danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bochni liczba rodzin objętych pomocą społeczną waha się pomiędzy 735 w 2018 roku, 769 w 2019 roku a 642 w 2020 roku oraz 706 w roku 2021. W odniesieniu do liczby rodzin korzystających z pomocy Ośrodka z powodu trudnej sytuacji związanej z przemocą w rodzinie można zauważyć spadek liczby rodzin z 146 w 2018 roku, do 109 w 2019 roku, 88 w 2020 roku oraz 76 w 2021 r.

Wykres nr 3.

Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty" ze względu na rodzaj instytucji w latach 2018-2021.

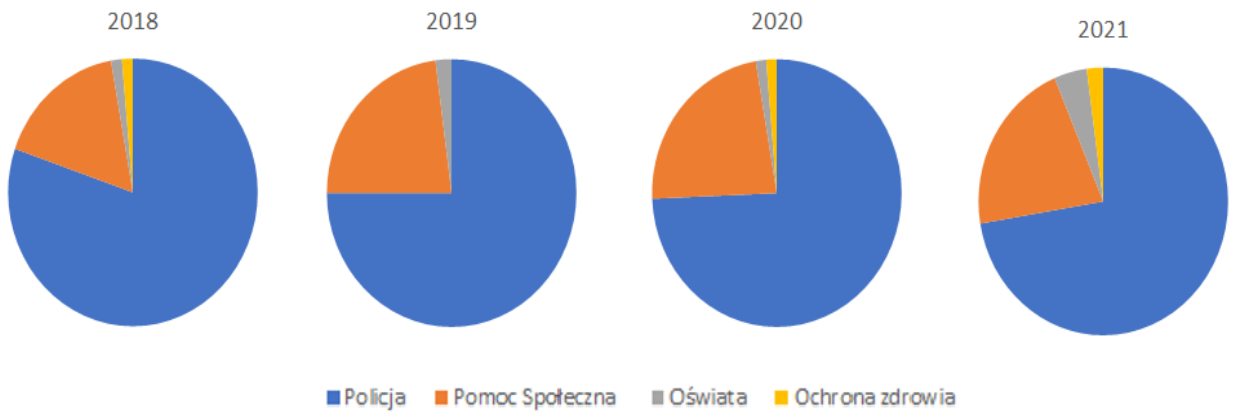

Źródło: Opracowanie własne

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. określa, które instytucje mogą wszcząć procedurę „Niebieskie Karty". Z dokonanej analizy wynika, że najwięcej Niebieskich Kart jest zakładanych przez Policję (57 w roku 2018, 36 w 2019, 55 w 2020 i 34 w 2021). Drugą w kolejności instytucją realizującą procedurę „Niebieskie Karty" jest Pomoc Społeczna (12 w roku 2018, 11 w 2019, 17 w 2020 i 10 w 2021). Kolejne instytucje to Oświata (1 w roku 2018, 1 w 2019, 1 w 2020 i 2 w 2021). Ochrona zdrowia to kolejna instytucja, która jest zobowiązana do wszczynania procedury (1 w roku 2018, 0 w 2019, 1 w 2020 i 1 w 2021) Instytucją, które w w/w latach nie wszczynała procedury jest Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Wykres nr 4.

Liczba sporządzonych formularzy Niebieskich Kart w latach 2018 – 2021

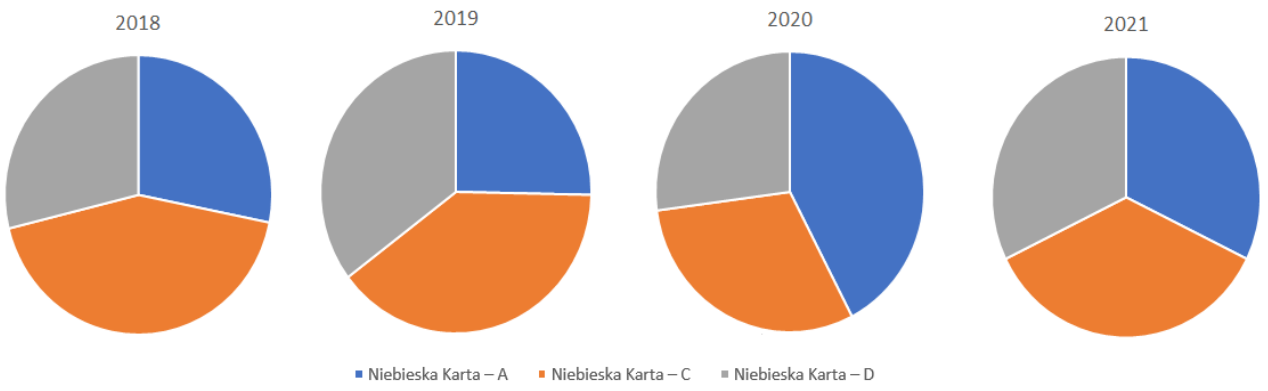

Źródło: opracowanie własne

Formularz „Niebieska Karta – A" wypełniany jest w sytuacji stwierdzenia lub podejrzenia występowania przemocy w rodzinie. W analizowanym okresie liczba sporządzanych Niebieskich Kart przedstawia się następująco **(**82 w roku 2018, 56 w roku 2019 oraz 75 w roku 2020, 49 w roku 2021). W stosunku do roku 2018 widzimy spadek wszczynanych procedur, który może być spowodowany panującym stanem epidemicznym w kraju.

Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego bądź grupy roboczej wypełniają formularz „Niebieska Karta – C" na posiedzeniu, w obecności zaproszonej osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie. Przedmiotowa analiza wskazuje, iż w latach 2018-2021 sporządzono odpowiednio 125, 87 i 54 oraz w ostatnim z analizowanych lat 54 „Niebieskich Kart-C". Świadczy to o spadku uczestnictwa osób krzywdzonych w realizacji procedury.

„Niebieską Kartę – D" sporządza się w obecności osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie. Zgromadzone dane dowodzą, że „Niebieskie Karty - D" sporządzane są w mniejszej ilości niż „Niebieskie Karty - A" i „Niebieskie Karty - C" z tendencją malejącą (84 w 2018 roku, 78 w 2019 roku, 48 w 2020 roku oraz 49 w 2021roku). Główną przyczyną jest absencja sprawców przemocy na posiedzeniach grup roboczych oraz prezentowana przez nich postawa.

Tabela nr 1.

Instytucje wszczynające procedurę „Niebieskie Karty" w latach 2018 – 2021.

Instytucję wszczynające procedurę „NK"	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
Miejski Ośrodka Pomocy Społecznej	12	11	17	10
Policja	57	36	55	34
Ośrodek Interwencji Kryzysowej	11	8	1	2
Oświata	1	1	1	2
Ochrona zdrowia	1	0	1	1
Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0	0
Łącznie	82	56	75	49

Źródło: Opracowanie własne

Tabela nr 2.

Formy oddziaływań pomocowych w sytuacji przemocy w rodzinie

Lp.	Formy oddziaływań pomocowych	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
1.	Liczba osób objętych programem korekcyjno – edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie	6 mężczyzn	4 mężczyzn	2 mężczyzn
2.	Liczba osób uczestniczących w grupie psychoedukacyjnej dla osób doświadczających przemocy w rodzinie	6 kobiet	2 kobiety (7 kobiet uczestniczyło w grupie wsparcia)	nie odbyła się
3.	Liczba osób doznających przemocy, którym udzielono całodobowego schronienia	**1** osoba - kobieta	**4** osoby – 1 kobieta i 3 dzieci	**3** osoby – 2 kobiety i 1 dziecko

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z OIK Bochnia

Wykres nr 5.

Liczba osób doświadczających przemocy ze względu na płeć

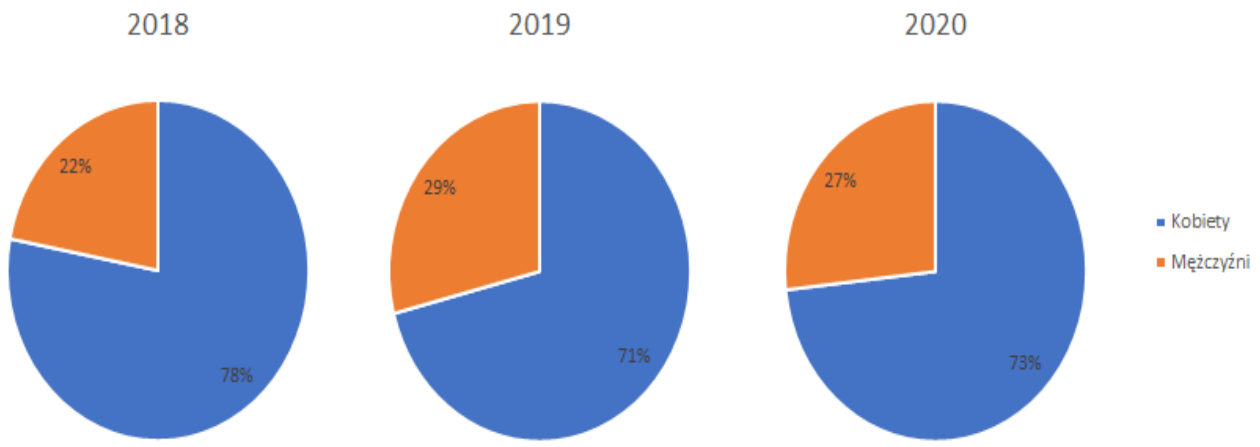

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z KPP Bochnia

Wśród osób, wobec których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie większość stanowią kobiety. W 2018r. objętych pomocą w ramach procedury „Niebieskie Karty" było 78 kobiet, natomiast w 2019r. liczba ta zmniejszyła się do 49 kobiet, przy równoczesnym spadku zarejestrowanych procedur „Niebieskie Karty". W 2020 r. liczba kobiet doznających przemocy wynosiła 74. Z uwagi na fakt, że mężczyźni rzadko zwracają się o pomoc ujawniając, że są dotknięci przemocą, zarejestrowano ich stosunkowo niewielką liczbę. Mężczyzn doznających przemocy w rodzinie w 2018r. było 22, w 2019r. – 20, a w 2020r. – 27.

Wykres nr 6.

Liczba osób stosujących przemoc ze względu na płeć

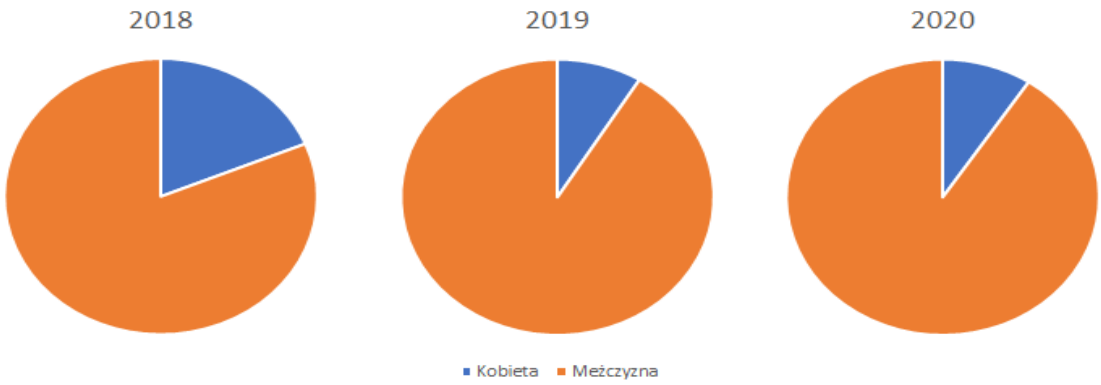

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z KPP Bochnia

Rozkład płci w odniesieniu do osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie jest odwrotny. W tej grupie dominują mężczyźni. W 2018r. w 65 przypadkach prowadzonych procedur „Niebieskie Karty", mężczyzna był wskazany, jako osoba, co do której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, odpowiednio w 2019r. - 52, a w 2020r.- 49. Kobiety, jako osoby podejrzane o stosowanie przemocy w rodzinie w 2018r. były wskazane w 15 procedurach; odpowiednio w 2019r. w 5, natomiast w 2020r. w 3 przypadkach. Notuje się również przypadki, gdzie osobą podejrzaną o stosowanie przemocy w rodzinie była osoba małoletnia.

Tabela nr 3.

Liczba oraz rodzaj środków probacyjnych wobec sprawców przemocy w latach 2018-2020

Lp.	Dane Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
1.	Liczba rodzin objętych nadzorem kuratora rodzinnego w związku z wystąpieniem przemocy w rodzinie	6 rodzin (24 osoby)	9 rodzin (33 osoby)	9 rodzin (37 osób)
2.	Liczba sprawców przemocy skierowanych prawomocnym wyrokiem sądu do udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym dla sprawców przemocy	2 osoby	3 osoby	0 osób
3.	Zakaz zbliżania się do pokrzywdzonego lub zakaz kontaktowania się z pokrzywdzonymi	5 osób	4 osoby	6 osób
4.	Nakaz opuszczenia wspólnie zajmowanego lokalu	2 osoby	3 osoby	0 osób

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ZKSS Bochnia

3.3. Zjawisko przemocy w rodzinie w opinii przedstawicieli bocheńskich instytucji

W ramach diagnozy zjawiska przemocy przeprowadzono również badania jakościowe w postaci zogniskowanego wywiadu grupowego z przedstawicielami bocheńskich instytucji, którzy są mocno zaangażowane w działania na rzecz rodzin dotkniętych przemocą. Podczas rozmowy zadano pytania dotyczące zjawiska przemocy na terenie miasta Bochnia na podstawie wcześniej przygotowanego scenariusza – kwestionariusza pytań, odpowiedzi zostały zebrane i przedstawione poniżej.

Pytanie nr 1. Jak postrzegacie zjawisko przemocy z perspektywy swojej pracy, jak je definiujecie?

OŚWIATA

- najczęściej spotykają się z cyberprzemocą. Uczniowie nie biją się a używają przemocy psychicznej – izolowanie, ośmieszanie, wyzwiska,
- słaba kondycja psychiczna dzieci – coraz więcej dzieci potrzebuje wsparcia psychologicznego w szkole, coraz więcej potrzeb dotyczy leczenia psychiatrycznego, terapii,
- przemoc rówieśniczą rozumieją też, jako sposób odreagowania przemocy domowej,
- zdarza się, że dzieci same zgłaszają przemoc domową,
- dzieci uskarżają się na różne sytuacje rodzinne (kłótnie, brak zainteresowania);
- *ZANIEDBANIE* - na to zwracają uwagę pedagodzy (tempo życia, pogoń za pieniądzem, nadmierne zaufanie do dziecka, bagatelizowanie problemów)
- duży problem jest w rodzinach, w których rodzice rozwodzą się, a szybko pojawiają się nowi partnerzy,
- zaniedbywanie tam gdzie alkohol, ubóstwo, zaburzenia psychiczne rodziców.

OCHRONA ZDROWIA

- brak procedur, lekarze nie reagują, pediatrzy nie zgłaszają

  SUGESTIA – wysłać pismo do lekarzy, dyr. jednostki – przypomnienie o obowiązku zakładania NK, wydawaniu zaświadczeń lekarskich o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała w związku z użyciem przemocy w rodzinie
- średni personel udaje się do środowiska, gdy obserwuje cos niepokojącego

KURATORZY

- wskazują na niską świadomość kobiet dot. przemocy (cykl przemocy)

- kuratorzy reagują pisząc do prokuratury, gdy podejrzewają przemoc
- zwracają uwagę na dużą ilość orzeczeń u dzieci (Zespół Aspergera, afazja)

Pytanie nr 2. Jakie tendencje zauważacie dot. zjawiska przemocy domowej?

Współpraca instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie - Na podstawie obserwacji można zauważyć wzrost efektów współpracy między instytucjami. Widać również dużą frekwencję podczas spotkań grup roboczych, co świadczy o zaangażowaniu w prowadzone sprawy. **(Oświata)**

Większa część sprawców to mężczyźni - Zgromadzone dane z lat 2018-2020 wykazują te same prawidłowości dotyczące osób doznających przemocy w rodzinie, co w latach poprzednich. Przemocy w rodzinie w głównej mierze doświadczają kobiety. Najczęściej stosowana jest przemoc psychiczna i fizyczna, a najrzadziej seksualna oraz cyberprzemoc. Osoby te w głównej mierze legitymują się wykształceniem zawodowym, podstawowym/niepełnym podstawowym oraz średnim. **(MOPS)**

Nadużywanie alkoholu sprzyja stosowaniu przemocy - Głównym problemem, który współtowarzyszy występowaniu przemocy w rodzinie jest alkoholizm. Kolejnymi problemami, które sprzyjają występowaniu przemocy są: ubóstwo, nieporadność życiowa, bezrobocie oraz rodziny zrekonstruowane. **(Oświata, Służba Zdrowia, MKRPA, MOPS)**

Problemy Zespołów Interdyscyplinarnych – Głównym problemem, z jakim boryka się Zespół Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie jest brak współpracy i zainteresowania ze strony osób doznających przemocy oraz tych, które przemoc stosują. Problemem jest także brak specjalistów zarówno w dziedzinie przeciwdziałania przemocy, jak i pomagania ofiarom. **(Oświata, Służba Zdrowia, MOPS, MKRPA)**

Instytucję wszczynające procedurę - Na przestrzeni lat obserwuje się, że głównym organem, który sporządza formularze „Niebieska Karta – A" jest w dalszym ciągu policja. Niska liczba wypełnianych NK przez przedstawicieli oświaty oraz ochrony zdrowia sugerują potrzebę poszerzenia wiedzy w tym obszarze oraz wzmocnienie poczucia obowiązku ustawowego. **(MOPS)**

Przemoc wobec osób starszych – Nowym zjawiskiem diagnozowanym na terenie miasta i częściej zauważanym przez pielęgniarki środowiskowe jest przemoc wobec osób starszych, zależnych, **(Służba Zdrowia),** a także nasilająca się przemoc rówieśnicza **(Oświata)**.

Pytanie nr 3. Jak się zmienia zjawisko przemocy z perspektywy czasu?

Przemoc wobec dzieci – Z perspektywy czasu zauważa się więcej zaniedbań psychicznych ze strony rodziców, co przekłada się np. na zaniechanie leczenia psychiatrycznego przez rodziców lub działania pozorne z ich strony. W przypadku rodziców stereotypy nadal są trwałe – rodzice bagatelizują przemoc psychiczną (krzyk, zaniedbywanie), wymuszają wysokie wyniki w nauce u dziecka. Wśród pedagogów widać duży przyrost wiedzy nt zjawiska przemocy – szkolą się, rozwijają zawodowo, konsultują przypadki, nabywają doświadczenie. **(Oświata)**

Wpływ pandemii na przemoc w rodzinie - Przemoc domowa jest zjawiskiem ukrytym, a szczególnie uwypukliło się to w czasie trwającej pandemii. Szkoła dotąd była pierwszym obserwatorem dziecka. Zdalna nauka ukryła problemy domowe. Rodzice także ukrywają przemoc, widać jedynie drastyczne jej formy – tam gdzie dostrzegalne są już konsekwencje. **(Oświata)**

Ograniczenia i trudności - W mieście Bochnia wzrasta liczba działań mających na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Jednak instytucję wskazywały na konieczność zwiększenia liczby specjalistów (terapeutów, psychologów), którzy mogliby świadczyć specjalistyczną pomoc beneficjentom. Brak jest terapii grupowych oraz słaby dostęp do specjalistów – psychiatry, neurologa dziecięcego. Utracono również w dotychczasowej formie Poradnię „Arka" (obecnie konieczne jest anonsowania się przez odział w Tarnowie). Specjaliści wskazywali również na niewystarczającą liczbę pracowników w instytucjach, brak narzędzi, brak możliwości egzekwowania obecności sprawców na spotkaniach grup roboczych, niestabilność osób doznających przemocy spowodowaną cyklami przemocy, brak ujednoliconych przepisów. **(Oświata, Służba Zdrowia, MKRPA, MOPS)**

Pytanie nr 4. Jakie rozwiązania dla osób doświadczających przemocy w rodzinie wprowadza ustawa antyprzemocowa

Odizolowanie sprawcy od ofiary - Od 30 listopada 2020r. obowiązuje nowa procedura szybkiego reagowania wobec sprawców przemocy domowej. Zapewnia ona możliwość szybkiego izolowania osoby dotkniętej przemocą od osoby stosującej przemoc, w sytuacjach, gdy stwarza ona zagrożenie dla życia lub zdrowia domowników. **(MOPS)**

Sprawca przemocy usunięty przez policję na 14 dni – Osoba doznająca przemocy może zwrócić się do Policji, bezpośrednio lub za pośrednictwem kuratora sądowego lub przedstawiciela pomocy społecznej, aby usunięto sprawcę przemocy z miejsca zamieszkania na okres 14 dni. Szybka reakcja Policji korzystnie wpływa na poczucie bezpieczeństw osoby doznającej przemocy oraz jej rodziny. Po wydaniu zakazu policja co najmniej trzykrotnie sprawdza czy sprawca stosuje się do nałożonego obowiązku, co znacząco wpływa na realizowanie w/w zakazu. **(MOPS)**

Osoba doświadczająca przemocy zwolniona z opłat sądowych – Wniosek do sądu dotyczący usunięcia sprawcy przemocy z miejsca zamieszkania może być składany na specjalnie do tego celu opracowanym formularzu i jest zwolniony z opłat, co znacznie ułatwi wielu osobom jego złożenie. **(Kurator)**

Szybka reakcja Sądu – W ciągu miesiąca od wniesienia wniosku sąd zobowiązany jest wydać orzeczenie w sprawie. O sprawie informowana jest prokuratura oraz właściwy miejscowo zespół interdyscyplinarny. **(Kurator)**

Postulaty do Programu / konsultację projektu programu

- problem z zachęceniem nauczycieli do udziału w szkoleniach
- duże obciążenie pedagogów szkolnych
- potrzeba superwizji
- trudność w zorganizowaniu szkolenia dla przedstawicieli ochrony zdrowia
- zwracają uwagę na potrzebę dużej kampanii społecznej w Bochni

4. Założenia programowe gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie

4.1. Adresaci programu.

Program skierowany jest do:

- ogółu społeczeństwa, w tym do osób zagrożonych przemocą w rodzinie,
- osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- osób stosujących przemoc w rodzinie,
- służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie

4.2. Realizatorzy programu.

Realizatorami Programu na terenie Gminy Miasta Bochnia są:

- jednostki organizacyjne pomocy społecznej,
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- oświata,
- ochrona zdrowia,
- Policja,
- Straż Miejska,
- sąd, zespół kuratorskiej służby sądowej,
- organizacje pozarządowe, które statutowo działają na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

5. Cele programu, działania, wskaźniki, podmioty odpowiedzialne za realizację programu

CEL GŁÓWNY: Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali zjawiska na terenie Gminy Miasta Bochnia

CEL SZCZEGÓŁOWY 1. Profilaktyka, edukacja- podniesienie poziomu świadomości społecznej na temat zjawisk przemocy w rodzinie.

l.p.	DZIAŁANIA	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI
1.1	Upowszechnianie tematyki związanej ze specyfiką zjawiska przemocy poprzez: opracowywanie i kolportowanie ulotek, plakatów, broszur	MOPS, oświata, ochrona zdrowia, Policja, MKRPA, OIK	- liczba broszur, ulotek, kampanii informacyjnych

	oraz zamieszczanie informacji i artykułów w prasie i lokalnych portalach internetowych		
1.2	Upowszechnienie informacji na temat dostępnych w mieście i poza nim form pomocy dla osób doświadczających i stosujących przemoc	MOPS, oświata, ochrona zdrowia, Policja, MKRPA, OIK	- liczba broszur, ulotek - liczba informacji zamieszczonych na stronie internetowej
1.3	Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie poprzez realizację programów profilaktycznych i psychoedukacyjnych	Oświata, MCDiM „Ochronka"	- liczba programów profilaktycznych realizowanych przez placówki oświatowe z terenu miasta Bochnia
1.4	Prowadzenie poradnictwa dla rodziców i opiekunów, w szczególności przez działania edukacyjne służące wzmocnieniu kompetencji opiekuńczych i wychowawczych	Oświata, MOPS, MCDiM „Ochronka"	- liczba osób objętych poradnictwem
1.5	Organizowanie spotkań informacyjnych z mieszkańcami miasta obejmujących tematykę przemocy w rodzinie, przeciwdziałania przemocy (profilaktyka), dostępnych form pomocy i sposobów reagowania w sytuacji jej występowania	MOPS	- liczba spotkań w mieszkańcami miasta

Przewidywane efekty działań

- pogłębienie wiedzy mieszkańców Miasta Bochnia z zakresu przemocy w rodzinie oraz sposobach jej przeciwdziałania,
- zwiększenie wiedzy wśród społeczności lokalnej na temat instytucji świadczących profesjonalną pomoc dla osób uwikłanych w przemoc,
- rozpoznawalność instytucji świadczących usługi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- wzmocnienie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców z terenu miasta Bochnia.

CEL SZCZEGÓŁOWY 2. Zapewnienie pomocy rodzinom dotkniętym przemocą z uwzględnieniem potrzeb wszystkich członków rodziny.

l.p.	DZIAŁANIA	REALIZATO-RZY	WSKAŹNIKI
2.1	Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego na terenie miasta Bochnia	Przedstawiciele instytucji schodzących w skład Zespołu Interdyscyplinarnego	- liczba posiedzeń zespołu interdyscyplinarnego - liczba utworzonych grup roboczych - liczba posiedzeń grup roboczych - liczba osób objętych pomocą grup roboczych - liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych
2.2	Realizacja procedury „Niebieska Karta", zawiadamianie Prokuratury i/lub Policji o stwierdzanych przypadkach przemocy w rodzinie	Członkowie grup roboczych, w tym: MOPS, Oświata, ochrona zdrowia, MKRPA, Policja, OIK	- liczba wszczętych procedur NK - liczba zawiadomień złożonych na Policję/Prokuraturę
2.3	Udzielanie pomocy rodzinom i osobom dotkniętym przemocą w postaci świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z pomocy społecznej, w tym w formie pracy socjalnej	MOPS	- liczba świadczeń z pomocy społecznej udzielonych rodzinom doświadczającym przemocy
2.4	Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc całodobowych w ośrodkach wsparcia, ośrodkach interwencji kryzysowej	OIK	- liczba dostępnych miejsc - liczba osób, którym udzielono wsparcia w postaci miejsca w całodobowym ośrodku (w tym kobiet, mężczyzn, dzieci, osób niepełnosprawnych)
2.5	Otaczanie wsparciem dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych przemocą	Oświata, MOPS, MCDiM „Ochronka",	- liczba dzieci z rodzin dotkniętych przemocą objętych wsparciem
2.6	Tworzenie warunków umożliwiających osobom dotkniętym przemocą w rodzinie otrzymania w pierwszej kolejności mieszkań socjalnych	Urząd Miasta Bochnia	- liczba opracowanych uregulowań prawnych (przepisów prawa miejscowego, regulaminów, itp.) umożliwiających osobom dotkniętym przemocą uzyskanie mieszkania z zasobów miasta
2.7	Opracowanie i realizacja nowatorskich programów psychoedukacyjnych/ terapeutycznych dla osób doznających przemocy w rodzinie	OIK	- liczba opracowanych programów terapeutycznych dla osób dotkniętych przemocą - liczba uczestników programów terapeutycznych, ogółem

			(w tym kobiety, mężczyźni, dzieci) - liczba grup terapeutycznych - liczba grup wsparcia - liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia
2.8	Zapewnienie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art. 12 a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy	MOPS, Policja, ochrona zdrowia	- liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie
2.9	Regularny monitoring sytuacji rodziny w miejscu jej zamieszkania; w tym monitoring skuteczności działań na rzecz osób doznających przemocy w rodzinie	MOPS, Policja,	- liczba zakończonych procedur NK z uwagi na ustanie przemocy w rodzinie - liczba zakończonych procedur NK z uwagi na brak zasadności podejmowania działań - liczba osób monitorowanych po zakończeniu procedury NK - liczba wizyt dzielnicowego w rodzinach objętych procedurą NK

Przewidywane efekty działań:

- zapewnienie dostępności do pomocy specjalistycznej osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, oraz członkom ich rodzin,
- wzmocnienie współpracy interdyscyplinarnej w zakresie pomocy rodzinom doświadczającym przemocy,
- zapewnienie poczucia bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy w rodzinie

CEL SZCZEGÓŁOWY 3. Podejmowanie działań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

l.p.	DZIAŁANIA	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI
3.1	Prowadzenie grupy korekcyjno-edukacyjnej dla osób stosujących przemoc	OIK	- liczba osób, które ukończyły program - liczba grup - liczba uczestników
3.2	Prowadzenie grup roboczych z osobą co której istnieje podejrzenie o stosowanie przemocy, podczas których uzupełniany jest formularz D Niebieskiej Karty	MOPS, OIK, Policja, Oświata, ochrona zdrowia, MKRPA	- liczba grup roboczych z osobami, co do których istnieje podejrzenie o stosowaniu przemocy

3.3	Kierowanie i zobowiązanie osób stosujących przemoc do udziału w grupie korekcyjno-edukacyjnej oraz do kontaktu z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; Monitorowanie ww. aktywności	Grupy robocze	- liczba osób, którym zaproponowano udział w grupie korekcyjno-edukacyjnej - liczba osób zgłoszonych pisemnie przez grupę roboczą do MKRPA
3.4	Działania w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie zmierzające do zapobiegania kontaktowaniu się z osobami doznającymi przemocy	Prokuratura Policja	- liczba zastosowanych wniosków/orzeczeń dotyczących środków zapobiegawczych OGÓŁEM, w tym: • zakaz kontaktowania się z osobą dotkniętą przemocą w rodzinie, • zastosowanie tymczasowego aresztowania, • zastosowanie obowiązku powstrzymywania się od przebywania w określonych miejscach, • zastosowanie obowiązku, powstrzymywania się od kontaktowania z pokrzywdzonym, • zastosowanie obowiązku powstrzymywania się od zbliżania się do pokrzywdzonego • liczba zatrzymań sprawców przemocy w rodzinie • liczba zastosowanych nakazów opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazów zbliżania do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia
3.5	Regularny monitoring sytuacji rodziny w miejscu jej zamieszkania	MOPS, Policja,	- liczba wizyt dzielnicowego - liczba wizyt pracownika socjalnego

Przewidywane efekty działań:

- zapewnienie dostępności do pomocy specjalistycznej osobom stosującym przemoc w rodzinie,
- zwiększenie wiedzy osób stosujących przemoc w rodzinie o sposobach radzenia sobie z wyrażeniem emocji w sposób nie raniący innych oraz o miejscach, w których mogą skorzystać z pomocy specjalistycznej,

- zwiększenie wiedzy osób stosujących przemoc w rodzinie o konsekwencjach prawnych popełnianych czynów
- ponoszenie konsekwencji popełnianych czynów
- skoordynowanie działań służb realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

CEL SZCZEGÓŁOWY 4. Podniesienie kompetencji i doskonalenie umiejętności służb i podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy.

l.p.	DZIAŁANIA	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI
4.1	Diagnozowanie potrzeb szkoleniowych członków zespołów interdyscyplinarnych oraz grup roboczych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	- lista potrzeb szkoleniowych (potrzeby - zakres i tematyka)
4.2	Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami doznającymi przemocy w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc, w formie m.in. superwizji, coachingu, doradztwa, grup wsparcia	MOPS	- liczba szkoleń, superwizji, coachingu, doradztwa, grup wsparcia - liczba uczestników
4.3	Udział osób zajmujących się problemami przemocy w szkoleniach i warsztatach pogłębiających wiedzę z zakresu przemocy i doskonalących umiejętności pracy z osobami uwikłanymi w przemoc; szkolenie wszystkich członków ZI i grup roboczych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	MOPS, OIK, oświata, ochrona zdrowia, MKRPA, Policja	- liczba szkoleń zewnętrznych, ilość godzin szkoleniowych - liczba uczestników szkoleń - tematyka szkoleń
4.4	Organizowanie wspólnych spotkań pracowników z różnych instytucji i organizacji w celu: poznawania wzajemnych kompetencji, usprawniania systemu przepływu informacji, wymiany doświadczeń i doskonalenia współpracy	MOPS	- liczba spotkań ZI - liczba spotkań grup roboczych

Przewidywane efekty działań:

- zwiększenie wiedzy i świadomości kadr instytucji i organizacji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w zakresie diagnozowania i reagowania na przemoc,
- podniesienie jakości i efektywności usług świadczonych przez przedstawicieli instytucji i organizacji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- profesjonalizacja i specjalizacja kadr świadczących usługi dla osób uwikłanych w przemoc.

CEL SZCZEGÓŁOWY 5. Integracja i koordynacja działań podejmowanych na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie.

l.p.	DZIAŁANIA	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI
5.1	Współpraca z instytucjami realizującymi procedurę „Niebieskie Karty" w celu realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	członkowie ZI	- liczba wspólnie zrealizowanych działań/zadań - rodzaj i formy współpracy
5.2	Współpraca z kościołami i związkami wyznaniowymi w celu wprowadzenia elementów edukacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie	MOPS	- liczba przekazanych materiałów informacyjnych - liczba spotkań - liczba osób
5.3	Gromadzenie danych i sporządzanie sprawozdawczości z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinach	MOPS	- liczba sporządzonych sprawozdań
5.4	Budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	MOPS, oświata, ochrona zdrowia, Policja, MKRPA, OIK	- liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego - liczba szkoleń doskonalących kompetencje członków ZI i grup roboczych - liczba działań informacyjno-edukacyjnych dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinie
5.5	Przeprowadzanie badań skuteczności pomocy udzielanej rodzinom dotkniętym przemocą	MOPS	- liczba ponownie wszczętych procedur NK w danej rodzinie

Przewidywane efekty działań:

- zwiększenie współpracy pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- tworzenie nowych sieci wsparcia na rzecz osób doznających przemocy,
- zbieranie i dokumentowanie danych oraz efektów działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

6. Zasady finansowania

Środki na realizację zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Miasta Bochnia będą ujmowane w budżecie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bochni. Źródłami jego finansowania są środki własne gminy oraz ewentualnie pozyskane środki zewnętrzne. Dyrektor MOPS opracowuje na każdy rok plan finansowy dotyczący realizacji Programu obejmujący niezbędne wydatki z tym związane

7. Monitoring, sprawozdawczość, ewaluacja

Monitorowanie Programu odbywać się będzie na podstawie corocznej sprawozdawczości z wykonywania zadań oraz bieżącej analizy realizacji poszczególnych celów, ze szczególnym uwzględnieniem osiąganych efektów. Instytucje odpowiedzialne za realizację zadań wynikających z Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie mają obowiązek gromadzić dane sprawozdawcze z realizacji Programu w zakresie je obowiązującym. Jednostką odpowiedzialną za koordynowanie realizacji Programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bochni. Ośrodek zobowiązany jest raz do roku dokonać analizy realizacji zadań Programu w oparciu o dane za rok poprzedzający, która do 30 kwietnia danego roku, przedstawiona zostanie Komisji Rodziny, Zdrowia i Pomocy Społecznej Rady Miejskiej w Bochni oraz Burmistrzowi Miasta Bochnia.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar w Przemocy w Rodzinie realizowany będzie w latach 2022 - 2027r. Uzyskane informacje będą opracowywane w ujęciu jakościowym i ilościowym, i będą służyć sprawdzeniu efektywności

oraz skuteczności działań programowych. Możliwa będzie korekta sposobu realizacji programu i ewentualna jego nowelizacja.

Po zakończeniu realizacji zadań przewidzianych w Programie zostanie przeprowadzona ewaluacja. Celem ewaluacji będzie zbadanie efektów realizacji Programu pod kątem następujących kryteriów:

1. Użyteczności – stopień przydatności Programu dla odbiorców,
2. Skuteczności – stopień osiągnięcia zaplanowanych celów.

Ewaluacji pozwoli na uzyskanie informacji na temat skuteczności Programu i ewentualnych potrzeb związanych z usprawnieniem, czy też modyfikacją kierunków działań na przyszłość.